

Strokovni list za povzdigo gostilničarskega obrta.

Glasilo „Deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem“.

List izhaja 10. in 25. vsakega meseca.
Za posamezne člane v „Deželni zvezi“ včlanjenih zadrug stane list celoletno K 4.—, za člane onih zadrug, ki so v „Zvezi“ in ako so uvedle obvezno naročbo lista za vse člane, pa celoletno K 2.—. Sicer stane list celoletno K 5.—, polletno K 2'60, četrtletno K 1'30 in posamezna številka 25 vinarjev.

Cena inseratom: 1/48 strani K 1'50, pri večkratnih objavah popust.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Marije Terezije cesta šte. 16.

Strankam je uredništvo na razpolago vsak ponedeljek in petek od 4.—6. popoldne.

Rokopisi se ne vračajo. Rokopise in objave je pošiljati do 5. oziroma do 20. vsakega meseca, s tem dnem se uredništvo zaključí.

Štev. 6.

V Ljubljani, 25. junija 1916.

Leto III.

Zvezne objave.

Državna pomožna akcija v prid podjetjem tujkega prometa. — Zadnji obrok za vložitev prošelj. Deželna vlada razglašá: Z ozirom na tuuradno oznanilo z dne 10. januarja t. l., objavljeno v št. 9. tega lista z dne 13. januarja 1916, se s tem naznanja, da poteče od takrat kratkim potom že večkrat podaljšani obrok za vložitev prošelj hotelskih podjetij za državno podporo nepreklicno s 30. junijem 1916 ter da se bodo pozneje vložene prošnje a limine (brez daljnega postopanja) zavrnile. — Pri tej priliki opozarjamo svoje stanovske tovariše na tozadevni spis glede državne pomožne akcije v prid podjetjem tujkega prometa, ki smo ga priobčili v 2. številki „Gostilničarja“ z dne 25. februarja t. l. str. 10 pod naslovom „resolucija“. Upamo, da so prizadeti storili potrebne korake, da ne bodo pozneje tarnali, ko bode prepozno.

Kolodvorska restavracija na Jesenicah. C. kr. ravnateljstvo državne železnice v Trstu odda s 1. septembrom tek. leta ponudbenim potom kolodvorsko restavracijo na Jesenicah. Kolkovane ponudbe je vložiti najdalje do 10. julija 1916, do 12. opoldne, pri glavni pisarni c. kr. državno železniškega ravnateljstva v Trstu s sedežem v Welsu. Podrobna pojasnila se poizvedo pri c. kr. državno-železniškem ravnateljstvu v Trstu s sedežem Welsu, oziroma pri c. kr. železniško-obratnem uradu na Jesenicah.

Kdor

želi dati svojo gostilno v najem ali na račun ali tudi prodati, naj naznani to posredovalnici deželne zveze gostilničarskih zadrug v Ljubljani. Zvezi vedno prihajajo povpraševanja za prevzete gostilničarskih podjetij bodisi za mesto ali

deželo in bo vsakdo najpreje tem potom dobil najboljše informacije in dosegel zaželjeni uspeh.

Kruh v gostilni.

Ali velja maksimalna cena za kruh, ki ga dajo gostilničarji svojim gostom? S tem vprašanjem se je bavilo nemško državno sodišče ter je isto izreklo, da maksimalne cene ne veljajo za kruh, ki ga da gostilničar gostom. Četudi se je to zgodilo na Nemškem, vendar veljajo razlogi tudi za naše razmere; vsled tega hočemo tudi mi priobčiti razpravo, osobito ker se tudi pri nas najdejo ljudje, ki iščejo in iščejo priliko, da bi zalotili kakega gostilničarja radi navijanja cen.

Magistrat v Breslavi je določil ceno za 1 kg kruha na 34 fenigov. Kmalu na to je prišel stražnik v gostilno krčmarja B. ter se hotel prepričati, če se gostilničar pokorava oblastvenim predpisom. Naročil si je zrezek za 60 fenigov ter si dal prinesiti tudi kosce kruha, ki se mu je zaračunal 5 fenigov. S tehtanjem je dognal, da je kosce 30 gramov težak ter je gostilničarja opozoril, da je to proti predpisu. Gostilničar mu je odvrnil, da vedno zahteva za tak kruh po 5 fenigov po naše 4 vinarje. (Tak kosce 30 gramov je 1 cm debel, 7 cm visok in 4 1/2 cm širok, torej ne prevelik in bi naši gostje gotovo ne bili posebno zadovoljni žnjim. Opomba uredništva.)

Stražnik je ovadil gostilničarja, ki se je moral zagovarjati radi tega pred deželnim sodiščem radi prekoračenja maksimalnih cen. Deželno sodišče je oprostilo gostilničarja z utemeljitvijo, da je maksimalna cena predpisana le za kupčijo s kruhom. Prodaja kosca kruha v gostilni pa ne spada pod pojem kupčije s kruhom.

Državno pravdnštvo se je nato pritožilo radi oprostilne razsodbe z utemeljitvijo,

da je pojmovanje prvega sodnika pravna zmota, kajti na temelju omenjenega predpisa je vsaka prodaja kruha po višjih cenah, kot so predpisane, prepovedana in to brez ozira se li ta prodaja vrši v krušnih trgovinah ali v gostilnah.

Državno sodišče pa je zavrnilo pritožbo državnega pravdnika kot neutemeljeno s sledečimi razlogi: O prekoračenju najvišjih cen ni v takem slučaju možno govoriti, kajti cena, ki jo zahteva gostilničar od gostov za kruh, ni samo cena za kruh, ampak tudi cena za vse to, kar nudi lokal gostu na udobnostih. Prezreti se tudi ne sme, da je toženec zahteval tako ceno, da zadržuje goste od večje uporabe. Z vso pravico je torej prvi sodnik vpošteval vse okolščine gostilne, celega gostilničarskega podjetja.

Ker so vzroki državnega sodišča tako zanimivi tudi za naše razmere, jih hočemo svojim cenjenim tovarišem navesti:

Res je, da je lahko smatrati oddajo jedil in pijač gostom kot prodajo in ker se to vrši v malih množinah neposredno povživalcu, kot prodaja na drobno (mala trgovina, mali promet). Kar pa stori gostilničar svojemu gostu, pa ni samo nudenje jedil in pijač kot blago ampak več: Obrtno delo gostilničarja obstoja v strežbi gosta z jedili in pijačami v nalašč za to prirejenih prostorih torej v tem, da nudi gostu poleg jedil in pijač še druge, potrebe utešujoče dajatve. Med te spadajo pred vsem: postrežba, dovoljenje sposobnega prostora za takojšnjo zavžitev jedil s kurjavo in razsvetljavo, uporabo mize in stolov, posode in pomizja, pripravo zabavnih sredstev: časnikov, ilustrovanih listov in več enakega. Vse to pa tvori povišano dajatev, za katero je gostilničar pač upravičen zahtevati odškodnino. V takem slučaju se gre le za povračilo gostu nujenih dajatev po-

sebnosti vrste. Da se odmeri povračilo od strani gosta izključno po množini in vrsti danih jedil in pijač, ne spremeni na stvari nič, da se s to ceno poplača skupno večja dajatev. Cena kake jedi ali pijače ne obstoja samo iz lastne cene in dovoljenega dobička, marveč je prišteti še delež za povračilo drugih dajatev, ki so zgoraj omenjene. Iz tega sledi, da cena, ki jo je določil magistrat za prodajo kruha na drobno že zaradi tega za gostilno ni merodajna, ker se magistrat na okolščine v gostilni ni oziral in se ni mogel ozirati, ker so v vsakem gostilničarskem podjetju različne.

Najvišje cene se določijo le z ozirom na lastno dobavno ceno in običajni dobiček za gotovo vrsto blaga ter se torej nanašajo le na isto.

V tem slučaju pa je bila prodaja kruha le del skupne dajatve, ki se smatra za pogoščenje ter se je tudi skupno poplačala kakor je v prometu običajno. Za nadrobno prodajo določene cene magistrata na noben način niso merodajne za ceno, ki jo je gostilničar zahteval, četudi je taka prodaja navidezno nadrobna prodaja, ker v smislu naredbe se gostilničar ne peča z nadrobno prodajo kruha, marveč le gostu nudi istega radi udobnosti, da ga ni treba gostu iskati v prodajalni in prinašati s seboj, ko pride k obedu v gostilno.

Le če bi gostilničar zahteval za kruh več z namenom, da bi se odškodoval, če bi pri kaki drugi jedi ne prišel na svoj račun in bi se tak namen dokazal, bi zapadel kazni. —

Iz vsega tega je razvidno, da se od gostilničarja zahteva vse mogoče stvari, kar je pogosto neupravičeno po pravnem mnenju. Zelo bi bilo želeli, da si tovariši za beležujejo posamezne zahteve, o katerih bi se potem skupno posvetovalo pri zadružnih shodih, kateri bi postali tako prave zbornice v korist posameznim, kakor tudi celemu stanu.

V mirnih časih se je lahko marsikaj prezrlo, ker je bilo življenje vse drugače, dandanes pa se mora obrtnik ozirati na vsako malenkost, če hoče, da se drži v tej kritični dobi. Sedaj, ko je pritisk sila, smo šele spoznali, da smo premalo pazili na svoje koristi in da bi bili za marsikak stotak težji, če bi bili bolj racionelno izvrševali svojo obrt.

O skupnem nakupovanju.

Večkrat se je že povdarjalo, da je za vzdrževanje gostilničarske obrti velika in stalna skrb dobava živil in to posebno v sedanjem času. Ne samo to, da se cene živil neprestano dvigajo in da prodajnih cen nikakor že ni več mogoče spraviti v sklad z nakupnimi cenami, kaj šele doseči skromen zaslužek, ampak dejstvo, da gotovih snovij niti več dobiti ni mogoče — treba pomisliti le na testenine in toličče — dela skrbi gostilničarju ter mu grozi s propadom. Dvomimo, da bi teh stvari res ne bilo nič več, marveč smo mnenja, da so se nagromadile pri špekulantih, ki čakajo le ugodnih časov, da bodo zaslužili ogromne svote.

Vsled tega se je določilo, da se smejo oddajati te stvari le v manjših množinah, da se prepreči delovanje „hrčkov“, ki so zbirali velike zaloge. Vprašamo le, kako je mogoče gostilničarju svojo obrt izvrševati, če mora kupovati po kilah na drobno vsa živila.

V drugih krajih so se gostilničarji združili v skupine v svrhu skupnega nakupa ter so dosegli lepe uspehe. Ne sme se misliti, da so morebiti dobili blago za polovične sedanje cene, pač pa so se založili z raznim blagom pravočasno, ker take združbe ne iščejo dobičkov, ampak zvišajo ceno le za majhen pribitek v pokritje stroškov. Najvažnejše pri vsem pa je to, da gostilničar sploh dobi blago in da ni izpostavljen raznim oderuškim mahinacijam.

Take družbe za skupni nakup bi pa ostale lahko tudi po vojni in bi bile neprecenljive koristi za posameznike in to glede točne preskrbe potrebščin ter njih cene in kakovosti.

Lep dokaz o skupnem nakupu nam daje enaka združba za skupni nakup v Stuttgartu, ki je že v prvem tednu nakupila za okroglo 50.000 kron jajc in krompirja ter vse to tudi takoj oddala svojim članom. Pozneje si je zagotovila testenine, sira, kakave, čokolade, sardin in vsakovrstnih drugih potrebnih stvari.

V okrajnem glavarstvu Meran so se združili gostilničarji v nakupno zadrugo, ki bo nakupila raznih sirovin v prvi vrsti potrebščin za kuho med njimi premog in drva. Vsak član vplača 100 K, da se zbere fond za nakup, toda znesek ostane njegova last in se pri obračunu vpoštevata. Kolikorkrat 100 K kdo plača, v takem razmerju bode dobil blaga.

Kakor je videti, so se po mnogih krajih že začeli zavedati važnosti skupnega nakupovanja. Želeli je le, da bi se pri nas začelo o tem razmotrivati in da bi kmalu mogli poročati o uspehu na tem polju.

Pripomniti je treba, da moramo vedno pričakovati dviganja cen in četudi bi vojna danes nehala.

Odpoved z ozirom na predstoječi nabor je neveljavna.

Kakor hitro se je zvedelo, da bodo ponovna prebiranja, je mnogo podjetnikov odpovedalo dan pred prebiranjem svojim uslužbencem z odkritim namenom, da bi se izognili določbam cesarske naredbe z dne 20. februarja.

Ker tako postopanje nasprotuje cesarski naredbi in bi bili za vojaško službo sposobni delojemalci starejših letnikov silno občutno oškodovani, je izdalo pravosodno ministrstvo 16. maja naredbo, s katero se proglašajo odpovedi z ozirom na predstoječe prebiranje kot neveljavne.

Da se pa opravičene koristi pogodnikov varujejo, je v posameznih slučajih dovoljen dokaz delodajalcu, da je bil povod odpovedi kak drug vzrok, ki ni v zvezi s prebiranjem (n. pr. ustavitev ali omejitev obratovanja). V takih slučajih ostane odpoved veljavna.

Da se tudi za slučaje, ki so se morebiti že pripetili prepreči izognitev postavnih določb, je bilo potrebno, da se vzvratna veljava odredbe raztegne na odpovedi, ki so se podale že od 1. aprila naprej.

Koncesijonirana obrt.

Samo navedba predpisa § 18., odst. 2 obr. reda ne zadostuje za utemeljitev odklonitve podeljenja.

Odločba upravnega sodišča z dne 24. novembra 1915 št. 7318 iz l. 1915.

Pogosto se pripeti, da oblastva utemelje odklonitev koncesije s tem, da navedo § 18. odstavek 2 obr. reda, ako so pomisleki pri prositelju ali pripadnikih njegove družine, ki opravičujejo domnevanje, da bi obrt pospeševala prepovedane igre, nenravnost, tihotapstvo, ali pijančevanje. Taka utemeljitev odklonitve koncesije je nezadostna.

Ker postava v § 146., odst. 1 obr. r. zaukazuje, naj se strankam odlok naznani in navede vzroke ter se s tem stranki tudi da na prosto možnost priziva na višjo instanco, je torej sklepati iz tega, da je utemeljevanje obrtno oblastvenega sklepa taka, da je stranki popolno omogočeno zagovarjanje njenih pravic po pravni poti.

To razsodbo navajamo v pouku našim zadrugam, da bodo v tem smislu postopale v bodoče, s čimer se bode preprečilo marsikako neprijetno razpravljanje.

O potvarjanju masti.

Vse vrste masti je mogoče na različne načine potvarjati in tako slepiti konzumenta. Naravna svinjska mast vsebuje navadno 0,80% toličče, vode največ 3%. Sleparski prodajalci ji lahko primešajo brez vsake nevarnosti 10—15%. Pridodatek čez 20% je že preveč očiten, ako bi se masti primešala sama voda. Vsled tega ji potvarjalci primešajo še različne kemične snovi, kakor galun, boraks, potošelj, katerih lastnost zamore nase potegniti vodo. Na ta način je mogoče spraviti v mast precej velike množine vode. Da se poveča teža masti, ji pridenejo iz nereelnih namenov pop iz škroba, zmečkan krompir, loj. Umetna mast, ki jo spravlja v promet veletrgovina, je tudi kaj rada namešana z raznim rastlinskim oljem, zlasti kotonovim, ki je v Ameriki zelo poceni in vsled tega najrajši pridodatek ameriških masti. Dokler ni bilo strožje kontrole nad uvozom transatlantske masti, je bilo dve tretjini tega blaga mešanega z oljem. — Surovemu maslu se razen omenjenih snovi prideva tudi margarin in sirček. Vse te potvorbe je mogoče kemičnim potom dognati. Da čuva pristnost raznih vrst masti in obvaruje konzumenta pred oškodovanjem, je pri nas v veljavi poseben, takozvani margarinski zakon. Po tem je za umetno mast smatrati vsak izdelek, ki je podoben svinjski masti ali surovemu maslu, a ne obstoja izključno iz teh vrst toličč. Z umetno jedilno mastjo se sme tržiti, le če je zaznamovana, kako je v resnici sestavljena. Trgovci in stojnice, na katerih se prodaja umetna mast, morajo

imeti na očitnem prostoru pritrjen neizbrisljiv napis „Umetna mast“. Posoda, iz katere se prodaja umetna mast, mora imeti rdeč pas, napravljen paralelno s spodnjim robom posode in vsaj 3 cm od gorenjega roba oddaljen. Kazen za prestopke je od 1 tedna do 3 mesecev. Vojna je tudi ta zakon omilila, ljudje snejo vse.

Obrtne pravice in predpisi.

Št. 6925.

Razglas.

V smislu razpisa c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 1. maja 1916 št. 14.650, odreja mestni magistrat na podlagi določila § 54. obrtnega reda, da se osebam oborožene sile brez šarže (vojakom-prostakom) izvzemši enoletne prostovoljce, v gostilniških in krčmarskih obratih, (hotelih, gostilnah, kavarnah, izkuhih) ljubljanskega mestnega ozemlja sme dajati v poletnem času, to je do 30. septembra, jedila in pijače do 8. ure zvečer.

Nikakor pa se ne sme trpeti, da bi se take osebe zadrževale v lokalih po 8 uri zvečer, za kar je dotični obrtnik odgovoren.

Ta razglas stopa z 8. majem 1916 v veljavo; istočasno se razveljavlja tuuradni razglas z dne 16. januarja 1915, št. 831, s katerim se je ta doba določila na 7 uro zvečer.

To razveljavljenje velja pa le do 30. septembra, po preteku katerega dne stopajo z uvedbo zimskega časa s 1. oktobrom 1916 določila pravkar citiranega razglasa zopet v veljavo.

Imetniki koncesij (zakupniki, namestniki), ki bi se ne pokorili najtočneje temu ukazu, bodo kaznovani pri c. kr. policijskem ravnanstvu v Ljubljani v smislu § 7. in 11. cesarske naredbe z dne 20. aprila 1854, št. 96 drž. zak. z globami do 200 K oziroma z zaporom do 14 dni. Vrhutega se bode dotičnikom v ponovnem slučaju na podlagi določila § 133 b, lit. a obrtnega reda odvzela tuuradno njih obrtna pravica.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 5. maja 1916.

Prepis.

P. n. zadrugi gostilničarjev, kavarnarjev, žganjetočnikov in izkuhov v Ljubljani.

Z odlokom c. kr. deželne vlade z dne 8. junija 1916, št. 18.259 je razveljavljen razglas mestnega magistrata ljubljanskega z dne 1. aprila 1916, št. 1676/M. a. in je zopet dovoljeno v celem okrožju ljubljanskega mesta v kavarnah in gostilniških obratih oddajati brez vsake omejitve mleko, ter mlečne pijače. Zadruga naj obvesti vse svoje člane o zgorajšni odredbi, ki stopa z današnjim dnem v veljavo.

Županov namestnik:

Zarnik, m. p.

Št. 8955.

Razglas.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko je določila sporazumno s c. in kr. 5. armadnim poveljstvom v ljubljanskem mestnem okrožju 11. uro ponoči kot uro zapiranja gostilniških in krčmarskih obrtov, — izvzemši kavarne in žganjarne, — ter 1. uro popoldne za kavarne.

Vse določbe naredb z dne 17. avgusta 1915, št. 24, 25. septembra 1915, št. 31, in 17. oktobra 1915, št. 34 dež. zak., glede točenja in nadrobne prodaje žganih opojnih pijač ostanejo nadalje neizpremenjene v veljavi. Magistrat daje to v smislu razpisa c. kr. deželne vlade z dne 8. junija 1916, št. 15.971, javno na znanje s pripombo, da se bodo prestopki najstrožje kaznovali.

Ta razglas stopi takoj v veljavo.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 10. junija 1916.

Bolniško zavarovanje brezposelnih.

Naredba ministrstva notranjih zadev sporazumno s trgovskim ministrstvom z dne 1. maja 1916.

Na podlagi cesarske naredbe z dne 10. oktobra 1914 drž. z. št. 274 se določa sledeče:

§ 1. Po zakonu z dne 3. marca 1888 drž. z. št. 33 ustanovljenim bolniškim blagajnam je dovoljeno za brezposelne člane, katerim dajo delodajalci za preživetje kako pomoč ustanoviti z oblastvenim privoljenjem prostovoljno delno zavarovanje, ki pa je omejeno na določbe po § 6. dost. 1 te postave ter za pogrebni prispevek.

§ 2. Ta naredba postane pravomočna z dnem nje razglasitve.

Hohenlohe, m. p. Spitzmüller, m. p.

Zadružne objave.

Občni zbor gostilničarske zadruge za ljubljansko okolico. VI. redni občni zbor zadruge gostilničarjev, kavarnarjev itd. za ljubljansko okolico se je vršil dne 3. junija 1916 ob 10. uri dopoldne v gostilniških prostorih g. Tratnika na Sv. Petra cesti v Ljubljani. Po enournem čakanju otvori načelnik g. Ogorelec zborovanje, predstavi obrtnooblastv. komisarja g. dr. Berceta in zadružnega inštruktorja gosp. komisarja Steska, pozdravi navzoče in da prebrati zapisnik zadnjega občnega zbora, ki se brez ugovora odobri.

Nato poda tajnik letno poročilo o delovanju zadruge v letu 1915., kar se brez ugovora vzame na znanje. Iz poročila posnamemo naslednje: Kakor v vsem drugem, karkoli je dandanes v Evropi, tako je bilo tudi v našem zaokrožju, t. j. v gostilničarski zadrugi ljubljanske okolice, intenzivnejše delovanje vsled vojnih razmer več ali manj podvezano in se je morala korporacija pač zadovoljiti s stališčem, kamor so jo potisnile izjemne razmere izjemnih časov. Energičnejše nastopanje načelstva v obrambo pravic zadružnih članov je v takih razmerah resnično zelo otežkočeno, zaradi tega se je omejilo pač samo na izvrševanje vsakdanjih neizogibnih poslov. Kljub izjemnim naredbam se je zadruga po sklepu lanskega občnega zbora krepko pritožila na c. kr. deželno vlado v zadevi vtesnitve točenja žganja, v zmislu sklepa občnega zbora.

Da bi ne nastalo preobčutno pomanjkanje piva, je podala zadruga, kakor so to storile vse druge korporacije te vrste v Avstriji, na trgovsko in še na vojno ministrstvo dobro utemeljene prošnje, naj oblastva prepuste pivovarom več sladu ali malca, ker sicer bo gostilničarstvo neizmerno oško-

dovano, ako se ne bo smelo variti zadostno piva. Prosilo se je tudi trgovsko zbornico in deželni odbor za sodelovanje v tej zadevi. Razne ukaze in določbe tikajoče se gostilniške obrti, je zadruga po nalogu dotičnih oblasti, ki zahtevajo, da mora zadruga obveščati o njih vse člane, redno razglašala v stanovskem listu „Gostilničarju“ ter opominjala na strogo izvrševanje, da obvaruje člane glob in s tem občutne škode.

Odborovih sej je bilo čvetero, v katerih je bilo oddati mnenje o desetih prošnjah za nove koncesije, o šestih za razširjenje pravic, o petih za žganjetočne pravice in o štirih za prenose v druge prostore. Podelilo se je tri nove koncesije, kot ugaslih pa je bilo naznanjenih šest, 13 prošenj je bilo odklonjenih. Uradnih spisov je bilo 95, med temi en priziv na trgovsko ministrstvo. Članov ima zadruga sedaj 382, to je imejteljev koncesij, 80 pa zakupnikov. Vajencev je vpisanih 6, oproščen je bil eden. Radi neupravičenega točarenja je podala zadruga 8 ovadb in pritožb na obrtno oblast ter zahtevala odpravo krivic in kaznovanje dotičnih strank. Tudi na ugasnitev raznih koncesij, katere se že več let ne izvršujejo, je zadruga silila in je bilo troje koncesij na to proglašanih ugaslim in s tem strah konkurence za obrt izvršujoče člane odbit. Razni odborovi sklepi, v kolikor so v današnjih razmerah dopustni, pa so se naznanjali vsem članom potom stanovskega lista „Gostilničarja“. Tako približno je bilo delovanje zadruge, poleg mnogih drugih administrativnih del načelnika in pisarne omejeno. Temu sledi poročilo o računskem zaključku in poročilo preglednikov računov, kar občni zbor tudi brez ugovora vzame na znanje; to poročilo je bilo sledeče: Dohodki: Prebitek iz leta 1914. 40 K 37 v, sprejemnine članov 270 K, zadružne doklade dospele blagajni 825 K, skupaj 1135 kron 37 v. Izdatki: Upravni stroški, t. j. osobje, najemnina itd. 524 K. Zvezi na račun plačano 227 K. Razni stroški, t. j. povrnitev stroškov načelniku, tiskovine itd. 110 kron 80 v, vrnjena vpisnina 170 K, poštnina, znamke, pisarniške potrebe itd. 17 K 86 v. Skupaj izdatkov 1049 K 66 v, torej prebitka 85 K 71 v. Čisto imetje zadruge je bilo koncem leta sledeče: Gotovine v blagajni 85 K 71 v, v hranilnici naloženih 2614 K 18 v, v poštini hranilnici 191 K 24 v, vrednost inventarja po 10% odpisu 100 K 95 v, skupaj 2992 v 08 v. Pregledovalci so vpisali v knjigo, da so pregledali in našli račune v redu. Proračun za leto 1916. kaže kakor običajno: Stroški uprave 650 K, prispevek Zvezi 760 K, razni stroški 200 K, torej potrebščine najmanj 1610 K, Dohodki: Na pristojbinah kakih 200 K, na obrestih bo treba dvigniti 600 K, ostanek pa bo treba pokriti z doklado 3 K na vsakega člana; potem bode mogoče bilanca izravnana. Potreba za doklado nastane pač vsled tega, ker v sedanjem času ne pride na pristopninah tisti dohodek kot prejšnja leta. Lansko leto je n. pr. dospelo pristopninskih pristojbin le 270 K, vrnilo se je pa 170 K, ostane zadrugi le 100 K, dočim je v prejšnjih letih bilo zdržema okolu 1000 K, pa tudi že 1200 K pristopninskih pristojbin in se je s tistimi krilo vse ter še denar na-

hranil. V teh časih pa, ko ni tako živahnega gibanja v spremembah naše obrti, je torej treba pač stvar podpreti, da ostane v ravnotežju, zaradi tega je sklenilo načelstvo predlagati, naj občni zbor sklene, da je tudi za leto 1916. pobirati po 3 K zadrugne doklade od vsakega člana in sicer vsaj do konca avgusta t. l. Glavni izdatek je pač članarina za zvezo, kar pa je po drugi strani zopet popolnoma povrnjeno, ker izdaja Zveza strokovni list, ki ga brezplačno prejemajo člani kot kompenzacijo za ta mali prispevek. Na dan glasovanje sklenijo zborovalci soglasno, da se pobira 3 K doklade od vsakega člana zadruga za tekoče leto, ter naj se ta znesek do konca avgusta vplača. K naslednji točki dnevnega reda, t. j. volitve načelstva, se poroča, da je mnogo članov takih, ki so že od začetka zadruga bili delavni odborniki, pri vojaki; težko jih je pogrešati in bi bili radi tega gotovo zopet voljeni. Gospod načelnik vpraša zborovalce, ako so za to, da posluje do ustatitve normalnih razmer dosedanje načelstvo s pritegnitvijo namestnikov, potem se bo volitev za danes sistirala, ako ne, pa se bo vršila. Zborovalci so soglasno za to, da nadalje posluje dosedanje načelstvo; za na vojsko odišle pa naj se pritegnejo namestniki. Preglednikom računov se soglasno izvolijo gg. Jakob Dimnik, Ivan Erbežnik in Jakob Traven za triletno funkcijsko dobo. K zadnji točki, t. j. raznoterosti, se ni nihče oglasil. Gospod načelnik se zahvali navzočim oblastvenim funkcionarjem za prisotnost in podane nasvete ter tudi došlim zadrugnikom; obžaluje le, da ni bil obisk mnogoštevilnejši, kar je pač pripisovati sedanjemu splošnemu položaju. Z željo, da bi se razmere tudi gostilničarskemu stanu kmalu izboljšale, zaključil občni zbor ob pol 12. uri.

Občni zbor gostilničarske zadruga v Kranju se je vršil dne 22. maja 1916 ob 2. uri popoldne v prostorih načelnika g. Fr. Kuralta.

Ker ob določenem času ni bilo navzočih toliko članov, da bi bil občni zbor sklepčen, se je po enournem čakanju otvorilo zborovanje ob navzočnosti 16 članov.

Pri 1. točki dnevnega reda, pozdravi načelnik navzoče gg. člane -ice, nato zadrugnega inštruktorja g. Henrika Steska; nadalje tudi one gospode člane kar najsrčnejše, kateri so na prejšnjih občnih zbora pridno sodelovali in prisostovali, pa se danes nahajajo na bojnih poljanah, ter stražijo našo ljubljeno domovino. Tudi izmed načelstva se nahajajo v službi za bran domovine trije člani, katerim želi, da se vsi zdravi povrnejo k že težko čakajočim svojcem! Naj jim bo sreča mila!

Nadalje se spominja še onih, katerih je že tudi nekaj iz naše zadruga padlo na bojišču pod sovražnim mečem, ter so tako darovali svoje življenje za čast in obstanek domovine. Naj jim bo Bog milostljiv, zemljica lahka, ter sveti lepša luč!

Nato omeni tudi pred kratkim umrlega g. Franc Rozmana, člana odbora, katerega izguba bo zadruga težko nadomestila. Naj mu bo zemljica lahka!

Načelnik imenuje dva overovatelja zapisnika g. Franc Juvana in g. Jožef Oblaka,

ter dva pregledovalca računov g. Mihaela Velkovrha in g. Matevža Kerna, in g. Franca Juvana blagajnika.

2. Čitanje zapisnika se je na predlog g. Lovro Rebolja brez čitanja odobrilo.

3. K tej točki poroča g. načelnik tudi o delovanju zadruga. Izjavlja, da je bilo delo zelo omejeno, ker so bili on sam, kakor tudi tajnik in pozneje še g. podnačelnik odpoklicani v vojaško službo. Zadruga je imela v letu 1915. občni zbor, ter tri odbore seje, v katerih je odbor rešil dve prošnji ugodno, ker je šlo za koncesijo v že stari hiši; dve prošnji pa je zavrnil, kjer je šlo za popolno nove gostilne. Tudi obrtna oblast je odredila po mnenju zadruga. Na novo v najem dani gostilni sta bili dve. Nekaj gostiln se je tudi začasno ali za časa vojne zaprlo vsled premalega prometa, tako, da so gostilne vsled vojne veliko trpele na prometu proti prejšnjim časom. Zadruga je bila zastopana na občnem zboru deželne zveze.

Zadruga je z uspehom vložila prošnjo na obrtno oblast za dovoljenje prodaje mesa na tržni dan. Vložila je prošnjo za podaljšanje policijske ure, kateri pa se ni ugodilo, ker tukajšnje vojaško poveljstvo ni dovolilo. — Poslala je po mestu Kranj v gostilne listke za odpravo užigalic raz miz.

Zadruga je štela koncem leta 1915. okoli 160 članov, natanko se ne da določiti, ker je mnogo članov odšlo v vojno, ter se sploh ne ve zanje. Vpisalo je eno vajenko, tako da šteje zadruga tudi 15 vajencev.

Nato poroča g. Lovro Rebolj o računskem zaključku. Zadruga je imela v letu 1915. 349 K 93 v dohodkov in 351 K 41 v izdatkov. Torej je imela 1 K 48 v primanjkljaja. Letošnji izdatki so zato narasli, ker je zadruga podpisala 100 K vojnega posojila in 155 K je založila za svoje člane za članarino deželni zvezi, katere pa bo na vsak način izterjala od mudnih članov; torej ima še terjatve po K 155 — in po K 135 — kazni od 27 članov a 5 K, ker se niso udeležili občnega zbora.

Za leto 1916 se bodo izdatki, kakor tudi stroški veliko znižali, vendar ostane še zadrugna pristojbina a 2 K deželni zvezi za list „Gostilničar“, kot je bilo do sedaj.

Koncem te točke izjavita g. pregledovalca računov, da sta knjige, kot računski zaključek našla v redu.

K 4. točki prebere g. načelnik sklep lanskega občnega zbora glede pristopa zadrugnih pripadnikov k pomožni bolniški blagajni v okviru rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju; nato še g. zadrugni inštruktor zadevo bolj obrazloži ter toplo priporoča ta sklep. Tudi g. Lovro Rebolj priporoča naj g. člani glasujejo za ta predlog, kateri bo zadrugi le v korist. Nato da g. načelnik predlog na glasovanje, da zadruga pristopi korporativno z vsemi svojimi pripadniki, torej le z pripadnikine člani samimi k pomožni bolniški blagajni v okviru zadruga rok. in sorodnih obrtov v Kranju, in to pod pogojem, da da načelnik pomožne bol. blagajne naši zadrugi na razpolago tajnika, da opravlja tajniške posle naše gostilničarske zadruga in če treba tudi pisarniški lokal brezplačno. Ta predlog je

bil soglasno sprejet.

K slučajnostim se oglasi g. Lovro Rebolj, ter predlaga naj se vloži prošnja na sl. c. kr. okr. glavarstvo za podaljšanje policijske ure, ter utemeljuje to s tem, da je sedež poletni čas zvečer bolj potreba gostilne, ker po deželi so ljudje do noči na polju, v mestu pa tudi zvečer gredo v mraku na hladan zrak in potem šele nekoliko v gostilno. V mirnem času smo imeli vedno po letu eno uro dalje policijsko uro, kot po zimi. Sedaj imamo pa še krajši čas, bode torej še soluce sijalo, ko bomo gostilne zapirali. Povdarja tudi, da po družih okrajih imajo povsod dalje časa policijske ure, kot n. pr. v Kamniku, Radovljici in v Ljubljani do 11. ure zvečer. Predlog se soglasno sprejme.

Ker se nihče ni oglasil k besedi in je tudi bil dnevni red izčrpan, je zaključil g. načelnik občni zbor.

Stanovske vesti.

Gostilničarska in mesarska zadruga v Idriji ima svoj občni zbor v soboto dne 15. julija ne pa 5. julija kakor je bilo prvotno določeno, ker se v začetku julija vrše v Idriji vojaška pregledovanja. Opozarjamo, da se vsi člani zadruga udeležijo zborovanja, ker je vendar važno, da se v sedanjih težkih časih dogovorimo, kako bomo združeno delali, da uspešno branimo svoje pravice. Proč z mlačnostjo, ki ravno v sedanji dobi ni na mestu. Le krepka organizacija in nje vstrajno delo nam moreta pomagati, da se ohranimo na površju. Pomisliti je, da taka zborovanja rode obilen sad, ker izmenjavanja mnenj povzroče marsikako zdravo misel, ki uresniči mnoga za naš stan koristna dejanja.

IV. vojnega posojila se je gostilničarska organizacija na Kranjskem udeležila v naravnost čudovitem obsegu. Poleg tega, da so posamezni člani kot zasebniki podpisali nekaj stotisoč kron IV. vojnega posojila so zadrugne korporacije istega podpisale nad trideset tisoč kron in med temi so ljubljanska zadruga in njene bolniške blagajne nad 13 tisoč, okoličanska K 1000, tržiška K 200, kamniška K 100, ribniška K 200 i. t. d. Poleg tega so zadruga darovale večje zneske za „Rdeči križ“ in druge vojno oskrbovalne namene.

Ako se pomisli, da so vojni prigodki ravno to obrt pripravili v največje težave in stiske, je občudovati nje pripadnike, kako požrtvovalno so prinašali žrtve na altar slavne domovine Avstrije.

Vsled posredovanja naše zadruga se je določila poznejša policijska ura za Ljubljano ter tudi to, da smejo vojaki do 8. ure ostati v gostilni. — Vsled zadrugnega posredovanja se je tudi preklicala prepoved prodaje mleka in mlečnih pijač v kavarnah, kjer se sedaj lahko to dobi ob vsakem času.

Vprašanja in odgovori.

Vporaba „eponita“ v kletarstvu. Gospod tovariš A. Lipušček v Idriji nam poroča: „Z ozirom na notico v „Gostilni-

čarju" si štejem v dolžnost javiti, da je „eponit“ res izvrstno sredstvo za izboljšanje zatohle vina, t. j. takega, ki je dobil duh po sodu. V teku par dni se z eponitom neprijeten duh popolnoma odpravi ter dobi vino svoj prvotni duh in okus. O tem sem se sam prepričal ter lahko „eponit“ vsem tovarišem priporočam najtopleje.

Pristavek uredništva. Zelo nas je razveselilo poročilo g. Lipuščka, ki nam priča, da so vrli tovariši, ki vestno bero in vpoštevajo naše stanovsko glasilo. Kako neizmerno velika bi bila korist našega lista, če bi vsi tovariši tako delali, koliko dragocenihkušenj bi se pridobilo na ta način ter nagromadilo v našem glasilu, ki bi postalo prava zakladnica za naš stan. Želimo, da bi g. Lipušček našel še mnogo posnomovalcev.

Smrtna kosa.

Kruto gospodari v sedanjih časih bela žena v naših vrstah. Ni je številke že leto dni, da ne bi bili primorani spomniti se umrlih članov, večinoma pa vsaka številka oznanja po dva ali tri smrtne slučaje, dasi se pogosto zgodi, da niti ne zvemo o marsikakem našem tovarišu, da je preminul. Še večja žalost pa nas navdaja, da zvečine zapuste naši tovariši nepreskrbljene družine, katerim nihče ne bo izplačeval pokojnine, da so torej iste navezane zgolj same nase. Tako nam je danes zopet beležiti smrt en slučaj tovariša, preminulega daleč tam v tujini, kjer je preživel 17 mesecev v vojnem vjetništvu.

† **Josip Hrovat.** Znani gostilničar in posestnik na Jesenicah poleg kolodvora, je bil na Ruskem v vjetništvu, kjer je pretečeni teden umrl v najlepši dobi svojega življenja, zapustivši žalujočo vdovo in troje nepreskrbljenih otrok. Rajni je bil prava gorenjska korenina, slovenski poštenjak, priljubljen pri vseh. Pogrešala ga ne bo samo njegova rodbina, temveč tudi slovenski narod, ki je izgubil sedaj že toliko vrlih mož v njihovi najboljši dobi. Naše najsrčnejše sožalje teško prizadeti narodni rodbini!

Razno.

* **Oddaja teletine.** V nedeljo se je v Solskem drevoredu prodajalo meso 15 telet, ki jih je dala na razpolago mestna aprovizacija mesarjem v svrhu nadrobne prodaje. Naravno je, da se bo prodajalo po maksimalnih cenah: po 3 K 60 v in 4 K. Ena stranka dobi lahko največ 1 kg teletine. Zavodi in gostilne, ki rabijo večje množine mesa, morajo imeti posebne nakaznice mestnega tržnega urada.

* **Nakup telet.** Posestniki iz Ljubljane ali okolice, ki imajo teleta naprodaj, se vabijo, naj jih ponudijo v nakup v mestnem tržnem uradu.

* **Za županstva in žganjekuhe na Kranjskem!** C. kr. finančno ministrstvo je z odlokom z dne 2. junija 1916, št. 36727, odredilo, da morajo stranke, ki bi hotele zahtevati dovoljenje za davščine prosto kuho žganja za domačo porabo v žgalni dobi 1916/17, ki obsega čas od 1. oktobra 1916

do 30. septembra 1917, staviti ta zahtevek izključno samo pri pristojnem oddelku (ekspozituri) c. kr. finančne straže. **Županstva torej niso opravičena**, sprejemati priglasitev za dovoljenje davka proste žganjekuhe za omenjeno žgalno dobo in naj stranke, ki bi se s takimi priglasitvami morda pri njih zglasile, zavrnejo ter primerno pouče. — Pripominja se, da traja priglasilna doba za priglasitev zahtevka davščine prostih žganjekuh za zgoraj označeno žgalno dobo do 15. avgusta 1916.

* **Klanje koz in kozličkov prepovedano.** Deželna vlada razglša: Klanje moličnih koz in koz za rejo ter ženskih kozličkov se po vsej Kranjski, izjemši sodne okraje Škofja Loka, Kranjska gora, Radovljica in Žužemberk, prepoveduje. Od te prepovedi so izvzeti zakoli v sili. Ravnotako je prepovedano prodajanje v prvem odstavku označenih živali za zakol. Prestopki teh prepovedi se kaznujejo po določilih § 3 ministrskega ukaza z dne 9. maja 1916, drž. zak. št. 134.

* **Uvedba nakaznic za kavo.** Izšla je ministrska naredba, ki proglašja zaporo nad vsemi zalogami kave. Na Dunaju se ustanovi posebna centrala za kavo, ki bo skrbela, da se bo prebivalstvo moglo enakomerno preskrbovati s prežgano kavo po 8 K za kilogram. Uvedejo se posebne nakaznice za kavo.

* **Zadruga gostilničarjev, krčmarjev, kavarnarjev, žganjetočnikov in izkuharjev v Sežani** je o priliki svojega V. občnega zbora dne 8. junija poklonila ženski podružnici „Domoljubnega gospejnega pomožnega društva „Rdečega križa““ znesek 100 K v društvene namene.

* **Tele**, vredno 300 kron, je bilo ukradeno posestniku Kaplji v Kalu pri Postojni. Tatovi so tele zaklali v hlevu in je potem vlekli ven, odrezali boljše kose, drugo pa pustili. Rep teleta in dve kosti so našli v neki razpoki. Tele vredno 300 K, bajna cena. Vendar se najdejo ljudje, ki hočejo od gostilničarja za 1 krono eno kilo pečenke.

* **Provizorična ureditev prodaje telečjega mesa.** Vsa teleta, ki so namenjena za konzum v Ljubljani, prejme mestna aprovizacija. Zaklana oddaja nato vojaškim zavodom in mesarjem za civilno prebivalstvo. Vojaštvo dobi od mestne aprovizacije le toliko telečjega mesa, kolikor mu ga v posameznih slučajih nakaže „Deželno mesto za dobavo klavne živine“. Da se omogoči nadrobni nakup telečjega mesa za civilno prebivalstvo, je mestni magistrat začasno odredil, da dobè teleta od mestne aprovizacije le oni mesarji, ki podpišejo izjavo, da bodo prodajali vse sprejeto telečje meso na drobno in sicer od najmanjše zahtevane količine do največ 1 kg, ki ga sme prejeti ena stranka. Umevno se jim je točno držati maksimalnih cen 3 K 60 v in 4 K. Mesarji smejo oddati posameznim strankam več mesa le na posebna nakazila mestnega magistrata. Gostilničarji in zavodi, ki reflektirajo na telečje meso, se imajo zgledati radi nakazil v mestnem tržnem uradu. Umevno je, da bo mestna aprovizacija ob pomankanju telet gledala na to, da bodo deležen te vrste mesa v prvi vrsti — v kolikor se

to tiče civilnega prebivalstva — zasebne stranke.

* **Ureditev preskrbe vojaštva in civilnega prebivalstva ljubljanskega z mesom.** Interesentje se opozarjajo, da dobivajo mesarji klavno živino od ljublj. mestne aprovizacije. Kar je pa rabijo za pogodbeno preskrbo vojaških zavodov, bolnišnic itd., jo morajo dobavljati naravnost pri deželnem mestu za dobavo klavne živine.

* **Srečke Rdečega križa.** Nove srečke Rdečega križa bodo imele glavne dobitke po 500.000 K, 300.000 K, 200.000 K, 150.000 K in 100.000 kron. Prvo srečkanje bo 1. novembra 1916. Pri tem srečkanju bo zadet glavni dobitok v znesku 300.000 K; glavni dobitok v znesku 500.000 K bo zadet prihodnje leto 1. februarja. Do konca 1. 1920. bo srečkanje vsako leto štirikrat, do konca 1. 1936. pa trikrat. Glavni dobitki tudi do zadnjega srečkanja ne bodo nikdar manjši, kakor 100.000 K. Mnogo je tudi manjših dobitkov po 50.000 K, 40.000 K, 30.000 K, 20.000 K, 10.000 K itd. Vsega skupaj bo izžrebanih 19.800.000 dobitkov. Vsako srečko, ki zadene, je z najmanjšim dobitkom odkupiti in ta najmanjši dobitok raste začeni od 30 K počasi do 48 K. S 30 do 34 K bo plačan le najmanjši del srečk, največ jih bo plačanih s 36 do 48 K in povprek se bo za vsako srečko dobilo 40 K 25 v.

* **Pobiranje kovin.** Že v septembru lanskega leta je bila izdana naredba glede oddaje kovin za vojne namene, izvršitev te naredbe pa je bila odgodena. Zdaj je pa ministrstvo ukazalo, naj deželne vlade odrede oddajo kovin. Oddati bo vsakovrstne posode in priprave iz bakra, iz nikla, iz medi ter cina. Vlada bo razglasila dan, kdaj je vse te stvari oddati in kraj, kamor jih je prinesiti. Vse te stvari bo prevzemala posebna komisija, ki jih bo cenila in dala lastniku potrdilo, na katero potrdilo bo potem vojaška oblast izplačala nakazano odškodnino.

* **Prva oddaja ledu pri mestni aprovizaciji.** V torek zjutraj je prišla prva pošiljatev umetnega ledu iz Trsta. Interesenti, ki so se zanj priglasili — tudi drugi so ga lahko dobili na glavnem kolodvoru. Za sedaj — dokler se ne ugotovi kalkulacije — je določena cena za 1 blok ledu (okoli 25 kilogramov) 2 kroni. 100 kg ledu stane približno 8 kron. Led se plačuje sproti ob sprejemu. Vsak drugi dan pride nova pošiljatev ledu.

* **Poštni promet z zasebnimi zavitki** je pod dosedanjimi pogoji dovoljen na sledeče vojnopoštne urade: št. 140, 168, 187, 145, 513; nasprotno pa ustavljen na vojnopoštne urade: št. 13, 15, 22, 22/II, 22/III, 24, 36, 50, 54, 56, 62, 74, 80, 86, 89, 100, 101, 102, 111, 118, 141, 145, 156, 163, 172, 174, 202, 204, 225, 227, 231, 253, 355, 503, 505; nadalje tudi za vojnopoštne urade št. 166, 257, 300, 338, 344, 349; nasprotno zaprt pa za vojnopoštne urade: št. 12, 19, 19/II, 25, 30, 31, 52, 57, 128, 130, 137, 142, 160, 251, 254, 313, 501, 506; ter za vojnopoštne urade: št. 17, 23, 29, 94, 105, 116/II, 116/III, 164, 166, 171, 179, 182, 208, 209, 213, 214, 350.

* **Sladkor.** Iz trgovskih krogov se nam poroča, da je dobava sladkorja v množini, ki je po vladni odredbi za vsako posamezno osebo določena, do nove kampanje t. j. do novembra t. l. zagotovljena. Priporočati pa je konsumentom, da od trgovcev ne zahtevajo vse za celi mesec določene množine naenkrat, temveč le toliko, kolikor se potrebuje za en teden, ker je umevno, da vsled prometnih težkoč dobava te velikanške množine v par dneh ni mogoča, vsled česar se dogaja, da so nekatere stranke s sladkorjem za cel mesec založene, dočim pa drugim še za najnujnejšo potrebo primanjkuje.

* **Cene vžigalic.** Kakor je bilo že razglašeno, se je industriji za izdelovanje vžigalic dovolilo zvišanje prodajnih cen za vžigalice v taki izmeri, da znaša ob prodaji na drobno maksimalna cena za en zavoj z 10 normalnimi škatljicami 32 vinarjev, cena 2 normalnih škatljic 7 vin. in cena za eno škatljico 4 vin. Na vprašanje, ali veljajo te detaljne najvišje cene tudi za importirano blago, je trgovsko ministrstvo izreklo, da nima povoda, za vžigalice, ki se importirajo iz Švedske ali iz drugega inozemstva v Avstrijo, smatrati za primerne drugačne detaljne cene kakor za one vžigalice, ki so iz avstrijskih tovarn in glede katerih se je začetkom aprila izdalo v dnevnem časopisu uradno razglasilo.

* **Eponit** se sedaj preizkuša prav marljivo in to vsestransko ne samo za odstranjenje plesnobelega duha, marveč tudi za izboljšanje vin, ki so bila drugače skvarjena. Eponit je nekako oglje, ki obeta vsestransko uporabo v kletarstvu. Zelo priporočljivo bi bilo, da bi ga naši gostilničarji preizkuševali ter nam poročali o njegovem učinkovanju ter o izdatkih pri uporabi.

* **Črni in rjavi trsni rilčkar.** Po dolenskih vinogradih sta se pokazala rjavi in črni trsni rilčkar v tako velikem številu, da je treba z vso silo začeti pokončavanje tega škodljivca. Ker se je ta škodljivec pokazal gotovo tudi v drugih vinorodnih krajih, ne bo škodovalo, če o njegovem pokončavanju izpregovorimo na kratko. Priporočajo se preganjati ga z žveplanjem. Ker pa je žveplo bolj težko dobiti in ker se mrčes sicer prežene, pa gre na sosedne vinograde, kjer se ne žveplja, to sredstvo ni izdatno. Dalje se priporočajo, otresti ga s trsja na ta način, da se otrese s trsja ter pobere po tleh in uniči. To je sicer dobro, toda težje izvedljivo, če so tla grudasta ali celo plevelna. Najboljše je napraviti si iz močne žice okvir, ki ima v sredini prosto odprtino za trto, da se lahko podstavi tako, da je okoli in okoli okvir, čez katerega je napeta mreža iz tula. Vsled tolčenja na glavno oporno kolje se spuste rilčkarji proti tlom ter padejo na tul, od koder se zopet pobere in uničijo. Tako pripravo si vsak vinogradnik lahko sam napravi s prav majhnimi stroški.

* **Iz Šibenika** se poroča, da je bilo meseca maja krasno vreme, vsled česar se je trta silno lepo razvila in nastavila obilno grozdje. Neprilike dela le dejstvo, da ni delavnih sil, vsled česar se je trsje šele prvič okopalo, dočim je bilo v prejšnjih letih v tem času že drugič to delo opravljeno. Z modro galico se škropi zelo štedljivo, ker

je primanjkuje, vendar se je škropilo že drugič. Dobro vino stane danes K 160—hektoliter na mestu.

* **Koliko živine je bilo zaklane?** Izračunalo se je, da so v sedanji vojni za vojaštvo zaklali nad štiri milijone govedi. Živinorejci in vsake vrste prekupci so pri tem zaslužili nad 200 milijonov kron.

* **Petsto kron za pol kile govedine.** Dobrečinsko sodišče je obsodilo tamošnjega mesarja Gjarmatija na 15 dni zapor in 200 kron globe, ker je dokazano, da je prodajal meso dražje, kakor je dovoljeno. Zasačili so ga, ko je neki stranki prodajal pol kile govedine. Napravil je priziv in višje sodišče mu je izpremenilo zapor v denarno globo. Z vsemi stroški in globo skupno je plačal mesar 500 kron.

* **Kruh v Pragi.** Aprovizačni odbor v Pragi je sklenil, da bo v prihodnje pekel takole sestavljeni kruh: 40 odstotkov koruzne moke, 10 odstotkov ržene, 20 odstotkov pšenične in 20 odstotkov ječmenove moke pa 10 odstotkov krompirja.

* **Limonadna tovarna na fronti.** Pri neki domobranski diviziji na Nemškem so napravili posebno tovarno, v kateri izdelajo z dnevnim in ponočnim delom vsakih 24 ur 15.000 polliterskih steklenic limonade in takih pijač. Vojaštvo plačuje 6 pfenigov za tako steklenico. Obrat se vrši z elektriko in je tovarna zvezana z železnico, po kateri takoj sproti odvažajo ta okrepčila vojakom. Računa se, da bo tovarna v poletnih mesecih prodala vsak dan 30.000 steklenic.

* **Organizacija prehrane.** Korespondenčni urad brzojavlja z Dunaja: Odposlanci avstrijskih organizacij konsumentov so imeli zborovanje, katerega so se udeležili tudi zastopniki centralnih oblasti in dunajskega mestnega sveta ter prizadetih korporacij. Po daljši razpravi je bil soglasno sprejet sklep, ki zahteva ustanovitev najvišjega urada za prehrano in ustanovitev posebnega sveta konsumentov in ki opozarja na potrebo, naj se preskrba hrane uredi enotno za celo državo in odstranijo vse umetne ovire. Zlasti naj se nemudoma uredi pridelovanje in poraba najvažnejših živil, v prvi vrsti mesa, masti, mleka in surovega masla.

* **Jajca v Berolinu.** Magistrat v Berlinu je odredil, da smejo prodajalne oddajati jajca samo na mesna nakazila in da je dovoljeno dati na teden le dve jajci na eno mesno nakaznico. Leta 1912. je Nemčija za hrano porabila na teden 150 milijonov jajc in je prišlo na osebo 22 jajc na teden.

* **Novi milijonarji.** V nemških listih čitamo: Simon Fliegler, bankir v Črnovcih se je začetkom vojne lotil kupčije z živili na debelo. Bančni ljudje, ki njegove razmere natančno poznajo, pravijo, da je imel pred začetkom vojne kvečjemu 100.000 K premoženja. Danes ima najmanj tri milijone. Mlinar Natan Kraft v Seretu je imel pred vojno kvečjemu 200.000 K. Kupčija z živili mu je nesla štiri milijone. Izselniški agent Natan Eidinger si je s kupčijo z živili tekom vojne pridobil več milijonov, a zdaj so njegovega početju naredili konec. Ni se torej čuditi, da na tisoče ljudi strada ter je nezabeljeno plažo, ko si take ljudske pijavke nagromadujejo milijonska premoženja, tisoči

in tisoči pa od dne do dne bolj obubožavajo. Gotovi krogi bi morali vendar uvideti, da kopičenje posameznih premoženj pomenja uničenje tisoč eksistenc, ki bi več dobrega storilo državi, kakor stotine takih krvososov.

* **Nabiranje gob in gozdnega sadja.** Vsled razpisa c. kr. poljedelskega ministrstva je bilo okrajnim oblastvom naročeno, vplivati na lastnike gozdov in velikih gozdarskih oskrbništev v tem smislu, da dovolijo tudi letos občinstvu nabirati gobe in druge gozdne sadeže — seveda brez odškodnine s posebnimi dovolili, — ker imajo navedeni produkti veliki pomen za ljudsko prehrano zlasti v sedanjih časih. Dovoljenje je odvisno od proste volje lastnikov, zato mora vsak nabiralec gob paziti na to, da ne poškoduje gozda, zlasti ne mladih nasadov. Tudi ni nikakor po nepotrebnem vznemirjati divjačine, temveč se je brezpozorno pokoravati tozadevnim ukazom gozdarskih organov.

* **Sila za posle v Ameriki.** „Daily Mail“ poroča: Kuharcam plačujejo zdaj v Ameriki 35 do 40 dolarjev na mesec, odlične kuharice pa lahko zahtevajo, kolikor hočejo, taka stiska je za kuharice. Ta stiska je posledica tega, ker je priseljevanje vsled vojne zelo nazadovalo. Pred vojno se je priselilo v Ameriko v enem letu 1.250.000 ljudi, v l. 1915. pa le 325.000. Iz Avstrije in iz Ogrske je prišlo 1914. leta 278.000 priseljencev, največ Slovencev, Hrvatov, Čehov in Malorusov; leta 1915. pa le 18.511.

* **Sida-med** dosedaj pri nas ni bil znan, v Šleziji pa, kjer se proizvaja, je ni družine, da bi ga ne imela vedno doma. Samega kruha na pr. ne je tam nihče, ampak ga vedno namaže s Sida-medom in tudi k drugim močnatim živilom ga primešavajo. Ker je ravno v sedanjem času kruh precej slabši in je Sida-med že zaradi primesi sladkorja zelo redilen, zato bode že zaradi nizke cene vsakomur dobrodošel.

LISTEK.

Ženijalna misel.

So pač ljudje, katerim ni pomoči, ljudje katerih tudi škoda ne izuči in če hočemo biti pravični, moramo priznati, da so to pač najsrečnejši ljudje, seveda v gotovem smislu. Ljudje, ki mnogo mislijo, hote ali ne hote filozofirajo, pridejo s časom do gotovih zaključkov, kar včasih povzroča moralnega mačka. Nasprotno takega nimajo nikdar ljudje, ki rajše prepuste drugim, da mislijo; gibljejo se venomer v lastnem krogu, ki so si ga začrtali in in se čudijo kvečjemu, toda ne posebno zelo, če drugi ljudje nočejo spoznati šaljivosti stvari.

K tej vrsti ljudi smemo prištevati tudi Aleša Kurenta. Bil je še dosti čeden možakar, oblačil se je skrbno, imel je nekaj premoženja, poleg tega pa je bil še davčni pristav in samec ter navidezno onā izmed onih nedolžnih stvaric, ki ne žro mazila za škornje ter si ne podrobo okenjskih vetrnic v jutranjo kavo. Navidezno bi ga smeli prištevati takim ljudem. Bog varuj, da bi mu očitali skrivne grehe, ali pa ga natolcevali nepričakovanih

zlobnosti njegovega srca, pač je pripadal vrsti onih groznih ljudi, kateri imajo največ vžitka nad neslanimi burkami.

Če je prišel n. pr. na obisk k prijatelju, pa ga ni našel, dal si je odpreti sobo in si je izmislil najmodrejša sredstva, da je pustil svojo vizitko. Enemu je postavil „Gašperčka“, to se pravi, da je razno pohištvo nesrečnega odsotnika nagromadil v piramido, postavil na vrhu stol in na tega svetilko na katero je zataknil svojo vizitko; pri drugemu je zopet snel okno zapisal nanj s kredo svoje ime s pristavkom p. f. v. ter položil to veliko in žali težko vizitko skrbno pod odejo svoje žrtve češ: ko se bo zvečer utrujen vrgel na svojo posteljo, jo bo že našel. V taki obleki je pošiljal svoje misli, besede in dejanja v svet. Ti dovtipi so postali njegova druga narava, ni jih več mogel opustiti, gotovo bi bil zbolel, če bil moral zamoriti v sebi tak duhoviti ženijalen dovtip. Bolj pohlevni znanci so škripali z zobmi, če so bili deležni takih dovtipov, drugi pa so ga bogato nagradili s krepkimi izrazi nevolje, ki pa niso bili v stanu ozdraviti ga njegove bolezni ampak so ga nasprotno vzpodbujali še k večjim „delom“, „da pokaže neumnim tepcem, ki ne umejo šale, kaj je dovtip“. Nekoč pa mu je šlo strašno slabo, tako da so na tihem upali njegovi tovariši, da bo za vedno ozdravljen. — Pa rajše kaj povem, kako je bilo.

Neke nedelje dopoldne je imel nadzorno službo v pisarni. Nesreča je hotela, da je po pošti došel seznam izžrebanih srečk državne loterije. Hitro ga je pregledal in našel je, da je njegov prijatelj Stiskač zadel znaten dobiček. Omeniti moram, da je bil naš Aleško kuhan in pečen pri Stiskaču, ki mu je povedal, katere številke imajo njegove srečke in da je izvolil Stiskačevo hčerko kot bodočo svojo polovico.

Sreča Stiskačeva je čisto nesebično veselila Aleška, ko pa je premislil, da bode tudi znatno pomnožil doto njegove izvoljenke, ga je zadeva tudi sebično veselila, saj vemo, da smo pod kožo vsi krvavi.

V svojem dvojnem veselju je komaj čakal določene uradne ure, da hiti osebno obvestiti svojega bodočega tasta o veliki sreči. Hitel je v lično hišo, ki je stala koncem trga, obdana z lepim vrtom. V svojo največjo žalost je našel gnezdo prazno in slučajno mimoidoči pismonoša mu je povedal, da je cela družina: oče, mati in hči pohitela obiskat sorodnike, ter se šele drugi dan vrne, služkinja pa, da je dobila dopust do drugega dne.

(Sledi.)

Tovariši pri svojih naročilih se ozirajte na tvrdke, ki inserirajo v našem strok. listu.

Mama, daj Sida-medu,

ki je najcenejša in najboljša jed s kruhom. Ceneno, izorno, okusno hranilo je Sida-med, napravljen iz iz umetnega medu. Med je bil dosedaj predrag, sedaj je lahko v vsaki hiši vedno v zalogi in se uživa lahko vsaki dan, osobito kot **maža za kruh** mesto drugega surovega masla, s čimer se doseže jako znaten prihranek. Nadomestila mnoga druga draga jedila. — 1 zavojček velja 35 vinarjev.

Umetni malinji prašek Sida (1 zavojček velja 40 vin.) služi v izdelavo 1 1/2 funta izvrstne malinje marmelade, kakor tudi kot nadomestilo za naravni malinji sok.

Sumeči limonadni prašek Sida (1 zavojček velja 40 vin.) da tri do štiri kupice izvrstne **žejo teče osvežujoče pijače**. Neobhodno potrebno za vojake, izletnike in za domačo rabo.

Ena sama poskušnja Vas bo o tem prepričala. Dobiva se pri razpošiljalnici **JOSIP BERDAJS, Ljubljana, Zvezarska ulica 3.** — Pošilja se najmanj 6 zavojčkov po povzetju ali če se pošlje denar naprej. Za vojno pošto se mora pri naročilu tudi denar vpsolati v naprej in poleg tudi 60 vinarjev za poštino.

Sanatorij Elizabetinum

zdravilišče za notranje, kirurške in ženske bolezni. Bolniška oskrba sester križark. Prosta izbira zdravnikov. — Cene zmerne. — Moderno opravljena Röntgenova soba. — Udobno urejeno kopališče z vsemi 36 zdravnimi pripomočki. 24—24 Poljanska cesta 16. Telefon št. 141.

Gostilničarska in mesarska zadruga v Idriji.

Vabilo

k

občnemu zboru

gostilničarske in mesarske zadruge v Idriji

ki se bo vršil

dne 15. julija 1916 ob 2. uri popoldne v prostorih **A. Lipušček**

z naslednjim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo blagajničarja.
4. Razni predlogi in nasveti.
5. Proračun za leto 1916.

Načelstvo.

Av gust Signola

Ljubljana, Dunajska cesta 13.

Zaloga raznovrstnega namizja 2424
30 za gostilne, hotele in kavarne.

1. kranjska tovarna mineralnih vod, sodavice i. t. d.

Ljubljana, Slomškova ulica št. 27

priporoča:

sodavico, pokalice, naravni malinov in citronov sok, nadalje izborne sadne pijače v pat. steklenicah: **jagodovec, nektar, kristalno citronado, jabolčni biser.**

Gostilničarji, podpirajte lastno podjetje!

Jakob Zalaznik

pekarija, slaščičarna in kavarna 31 25—24

Starl trg 21

se priporoča sl. občinstvu posebno z dežele

na jutro.

Filijalke:

Mestni trg št. 6
Kolodvorska ulica št. 6.

Posredovalnica za službe

gostilničarske zadruge v Ljubljani
Marije Terezije cesta št. 16

posreduje brezplačno za vse službo iščoč
: v gostilničarskem obrtu :

Gospodarji iz Ljubljane plačajo 60 v, z dežele 1 K.

Tovariši gostilničarji! Poslušajte se te ugodne prilike!
26 23—24

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica.

Koncem leta 1915 je imela vlog . . . K 48.500.000—
Rezervnega zaklada . . . „ 1.330.000—
Sprejema denarne vloge in jih obrestuje po

4 1/4 %

brez odbitka. Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnice.

Posojila na zemljišta in posojila na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 1/4 % obrestim in proti najmanj 1 % otr. 3/4 % odplačevanju na dolg.

Sodavičarji pozor!

: Pristni malinovec :

(malinčni sok ali odcedek)

ima naprodaj po najugodnejši ceni

Louvo Rogelj

Vrhnika.

Pošilja se od 25 kg naprej.

Tovariši! Tovarišice! Kupujte le pri tvrdkah, ki podpirajo in oglašajo v „Gostilničarju“, v vašem glasilu.

Z vsemi v špecijalno in delikatesno stroko spadajočimi potrebščinami, kakor tudi z vseh vrst namiznimi in buteljskimi vini postreže gostilničarjem najceneje in najsolidneje tvrdka

T. MENCINGER, Ljubljana, vogal Sv. Petra ceste in Resljeve ceste.

Veleprazarna za kavo z električnim obratom.

Zaloga mineralnih voda.

Zaloga stekla, porcelana in svetiljk
Fr. Kolmann
 11 v Ljubljani 24—24
 dovoli gostilničarjem in kavarnarjem pri večji naročbi izdatno znižane cene.

A. Bajec
 cvetlični salon
 Pod Trančo 2
 vrtnarija
 Tržaška cesta 34
 v Ljubljani.

Deset zapovedi za kmetovalca
Deset zapovedi za zdravje
 dobi zastoj in poštne prosto
 vsak gostilničar in trgovec v poljubnem številu za razdelitev med 18 goste ter odjemalce. 24—24
 Treba le dopisnice z naslovom:
 Ub. pl. Trnkoczy, lekarna, Ljubljana.

Vinska trgovina in restavracija
Peter Stepic
 Spodnja Šiška št. 256
 priporoča p. n. gostilničarjem svojo veliko zalogo zajamčeno naravnih vin iz dolenskih, goriških, istrskih in štajerskih vinskih gorc.
 Telefon št. 262.14 25—24

Pivovarna „Reininghaus“
 Gradec — Steinfeld
 priporočata
 svoja najboljša piva,
 kakor:
 marčno carsko, vležano
 in bavarsko v sodčkih in steklenicah. 27 23—24
 Specijaliteta Reininghausovo dvojno sladno pivo „St. Peter“ v originalnih steklenicah.
 Glavno zastopstvo pivovarn Reininghaus in Puntigam
 Telefon št. 90. v Ljubljani, Martinova cesta 28. Telefon št. 90.

Pivovarna Göss
 priporoča svoje priznane priljubljene izdelke
 marčna, cesarska,
 vležana, eksportna
 in bavarska piva 33 23—24
 v sodčkih in steklenicah.
 Zastopnik: Fr. Sitar v Sp. Šiški.

Izboljšajte promet v svoji gostilni z najboljšim in najcenejšim češkim budjejeviškim delniškim pivom

plzenskega tipa.

Zahtevajte v gostilnah ljubljanskih, v Grandhotelu Balkan Trst, hotelu Lacroma Gradež, Palace hrvatske štedionice Zagreb, Napredak Sarajevo Beránek Banjaluka itd. to pivo.

52 24—24 Informacije daje Češka delniška pivovarna v Čeških Budejovicah, Roza Rohrmann v Ljubljani, Bogumil Poška v Trstu.

Adria, delniška pivovarna, Trst
 Varilnica v Senožecah.
 Vplačana glavnica
 K 1,000.000
 (Železniška postaja Divača.)
 :: Ustanovljena ::
 I. 1820.
 priporoča svoje priznane dobro **Adria marčno, dvojno marčno** in **granatno pivo**
 v sodčkih in steklenicah po najnižjih cenah.

KLEINOSCHEG-
DERBY SEC

Vinometre „Bernatot“. — Asbestov bombaž in prašek. — Eponit. — Francosko želatino. Lipovo oglje. — Marmornat prašek. — Modro galico. — Natrijev bisulfit. — Ribji mehur. Špansko zemljo. — Tanin. — Žveplo na asbestu. — Žveplo v prahu. — Limonovo kislino. Vinsko kislino. — Soda bikarbono. — Strupa proste barve itd.
 ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija Anton Kanc

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Pivovarna „UNION“ v Ljubljani
 (Spodnja Šiška)
 priporoča svoje izborne izdelke, kakor:
marčno, dvojno marčno in izvožno pivo v sodčkih in steklenicah.
 Dobé se tudi tropne in sladne cime, ki so kot živilska krma zelo priporočljive. 3 24—24